

Sygn. akt II Ka 249/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2018r.

Sąd Okręgowy w Koninie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Agata Wilczewska

Protokolant : st. sekr. sąd. Irena Bąk

po rozpoznaniu w dniu 14 września 2018r.

sprawy **A. C.**

obwinionego z art.66§1k.w.

na skutek apelacji wniesionej przez obwinionego

od wyroku Sądu Rejonowego w Kole

z dnia 9 maja 2018r. sygn. akt II W 244/17

I. Uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Kole do ponownego rozpoznania.

II. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. S. (1) kwotę 516,60zł (w tym VAT) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej obwinionemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Agata Wilczewska

Sygn. akt: II Ka 249/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 maja 2018 r. Sąd Rejonowy w Kole, sygn. akt II W 244/17, obwinionego A. C. uznał za winnego tego, że w dniu 15 lutego 2017 r. około godz. 16.40 w miejscowości W., gmina K., wezwał patrol Policji na bezzasadną interwencję tj. popełnienia wykroczenia z art. 66 § 1 k.w. i za to na podstawie art. 66 § 1 k.w. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 300 zł.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli obwiniony A. C. oraz jego obrońca.

Obrońca obwinionego wyrok Sądu Rejonowego zaskarżył w całości. Orzeczeniu zarzucił obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 21 § 1, 2 i 4 k.p.w. poprzez brak reakcji Sądu I instancji na okoliczności uzasadniające przyznanie obwinionemu obligatoryjnej obrony z urzędu w toku sprawy, a polegające na ujawnieniu się w toku sprawy wątpliwości co do jego poczytalności, co najmniej uzasadniające weryfikację psychicznego stanu zdrowia obwinionego przez biegłych, które to okoliczności wynikały z pisma Służby Więziennej Aresztu Śledczego w P. z dnia 20 kwietnia 2018 r. (k. 103) w którym to piśmie wskazano, że obwiniony odbywając karę pozbawienia wolności w innej sprawie powinien ją odbywać „w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo”. Informacja ta, znajdująca się w aktach sprawy, a uzyskana w związku z doprowadzaniem obwinionego na termin sprawy, powinna wzbudzić w Sądzie I instancji wątpliwości, co do psychicznego stanu zdrowia obwinionego (także w zakresie jego prawa do samodzielnej obrony), a co najmniej uzasadnić weryfikację jego stanu zdrowia przez biegłych przy jednoczesnym przyznaniu na ten okres czasu, do

wyjaśnienia wątpliwości, obligatoryjnej obrony z urzędu, podczas gdy sąd I instancji zignorował tę okoliczność. Brak reakcji sądu, doprowadził do obrazu wskazanego przepisu, co jednocześnie stanowi zaistnienie bezwzględnej przesłanki odwoławczej wynikającej z przepisu art. 104 § 1 pkt. 6 k.p.w.

Nadto, z ostrożności procesowej, w razie nie uwzględnienia w/w zarzutu obrońca wyrokowi zarzucił:

- obrazę przepisów postępowania - art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.w. poprzez dowolną i sprzeczną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na: przyznaniu wiarygodności zeznaniom Z. W. i K. W. (1) w zakresie w jakim twierdziły, że w dniu 15 lutego 2017 r. wraz z nimi na zakupach przebywał R. F., który miał w czasie zakupów dokonywanych przez Z. W. pilnować małoletnich dzieci na zewnątrz sklepu (K. W. (1) zeznała o obecności R. F. dopiero podczas przesłuchania sądowego, wcześniej nie wymieniała go jako osoby obecnej tego dnia z rodzeństwem i matką), podczas gdy z pozostałego zebranego w sprawie materiału dowodowego takiego jak notatki służbowe funkcjonariuszy, którzy przybyli na miejsce, zeznań świadków: D. S. (2) oraz K. W. (2) wynika, że R. F. nie było tego dnia z Z. W. i jej dziećmi w sklepie, albowiem treść każdego z tych dowodów wskazuje, że 15 lutego 2017 r. w sklepie i okolicy sklepu, a także tuż po przyjeździe policji na miejscu obecna była Z. W. z dziećmi, co przy nadaniu wszystkim wyżej wskazanym dowodom waloru pełnej wiarygodności prowadzi do wysnucia przez Sąd błędnego wniosku co do ustalonej okoliczności faktycznej, iż tego dnia R. F. był obecny z Z. W. i pilnował dzieci na zewnątrz sklepu w czasie gdy robiła ona zakupy; w ocenie Sądu rzekoma obecność R. F. miała zdecydować o zapewnieniu dzieciom opieki i bezzasadności podjętej interwencji w związku, z czym opisane uchybienie miało wpływ na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie,
- obrazę przepisów prawa materialnego - art. 66 § 1 k.w. poprzez jego zastosowanie i ukaranie obwinionego grzywną, w sytuacji, gdy zachowanie obwinionego nie wypełniało znamion przypisanego wykroczenia, albowiem działanie obwinionego zawiadamiającego policję nakierunkowane było na uzyskanie pomocy polegającej na zapewnieniu opieki nad małoletnimi dziećmi jego siostry, które pozostawione były bez opieki, a jego obawy były z kolei uzasadnione licznymi zaniedbaniami nad opieką dzieci przez Z. W., a także ograniczeniem władzy rodzicielskiej Z. W., a więc obwiniony działał w dobrej wierze dokonując zawiadomienia, wobec czego nie działał w celu wywołania bezzasadnej interwencji.

Stawiając te zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie obwinionego.

A. C. wyrokowi zarzucił bezzasadne nie uwzględnienie przez Sędziego Sądu Rejonowego wniosku obwinionego o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacje obwinionego A. C. oraz jego obrońcy okazały się o tyle zasadne, że konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z art. 21 § 1 k.p.w. w postępowaniu w sprawie o wykroczenia obwiniony musi mieć obrońcę przed sądem między innymi wówczas, gdy zachodzi uzasadniona wątpliwość co do jego poczytalności. Wątpliwość taka zachodzić będzie natomiast wówczas, gdy w oparciu o dostępne sądowi w konkretnej sprawie informacje powziąć należało wątpliwość, czy w czasie czynu obwiniony był poczytalny. Sąd odwoławczy przypomina również, że dla przyjęcia, iż zachodzi uzasadniona wątpliwość co do poczytalności oskarżonego (obwinionego), nie jest konieczne, aby wątpliwość w tym zakresie miała charakter ewidentny. Wystarczające jest jedynie uprawdopodobnienie tego, że poczytalność oskarżonego mogła być co najmniej ograniczona (post. SN z 21.11.1977 r., Z 34/77, OSNKW 1977, z. 12, poz.

138). Konieczne pozostaje wówczas dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry celem ustalenia, czy obwiniony był w czasie zarzucanego mu czynu osobą poczytalną. W przypadku takim udział obrońcy w rozprawie jest obowiązkowy (art. 21 § 3 k.p.w.). Obowiązek korzystania z pomocy obrońcy ustaje natomiast, jeżeli powołany biegły stwierdzi, że poczytalność obwinionego nie budzi wątpliwości, chyba że sąd postanowi inaczej (art. 21 § 2 k.p.w.). Jeżeli w wypadku zaistnienia uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności obwinionego, obwiniony nie ma obrońcy z wyboru, wyznacza mu się obrońcę z urzędu (art. 21 § 4 k.p.w.).

Sąd odwoławczy zauważa zatem, że w toku postępowania przed Sądem I instancji, pismem z dnia 20 kwietnia 2018 r. Dyrektor Aresztu Śledczego w P. zwrócił się do Sądu z prośbą o wyrażenie zgody na przetransportowanie A. C. albowiem przemawiają za tym względy penitencjarne. Według Dyrektora obwiniony winien odbywać karę pozbawienia wolności w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, a Areszt Śledczy w P. nie jest jednostką przeznaczoną dla tej kategorii osadzonych (k. 103). W toku postępowania pojawiła się zatem uzasadniona wątpliwość co do poczytalności obwinionego, a brak reakcji Sądu na tę okoliczność skutkowało tym, iż obwiniony został pozbawiony obowiązkowej obrony przewidzianej wówczas w art. 21 § 1 pkt. 2 k.p.w. Nie ma przy tym wątpliwości iż Sąd zapoznawał się w w/w dokumencie albowiem zarządzeniem z dnia 25 kwietnia 2018 r. przychylił się do prośby Dyrektora Aresztu Śledczego i wyraził zgodę na przetransportowanie A. C. do Zakładu Karnego we W. (k. 103). Pewną wskazówką dla Sądu Rejonowego winno być także pismo Dyrektora Aresztu Śledczego

w O. z dnia 28 lutego 2018 r. z prośbą o wyrażenie zgody na przetransportowanie obwinionego do Ośrodka (...) celem przeprowadzenia badań psychologicznych (k. 83).

Reasumując, podane przez w/w Dyrektorów informacje odnośnie obwinionego są tego rodzaju, że winny skłonić Sąd do wyjaśnienia kwestii stanu zdrowia i leczenia obwinionego. Konsekwencją powzięcia owych wątpliwości stać się powinno jednocześnie ustanowienie obwinionemu obrońcy w postępowaniu przed Sądem I instancji, a także dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry po ewentualnym zgromadzeniu dokumentacji medycznej odnośnie dotychczasowego leczenia obwinionego. Tymczasem Sąd Rejonowy obrońcę dla obwinionego ustanowił dopiero postanowieniem z dnia 25 lipca 2018 r., a więc już po wydaniu zaskarżonego wyroku i sporządzeniu jego uzasadnienia (k. 141). W chwili obecnej wątpliwości co do poczytalności A. C. są tym większe, skoro obrońca do wniesionej apelacji dołączył kserokopię dokumentacji medycznej z pobytu obwinionego w S. w W. (k. 156-157).

Sytuacja mająca miejsce w niniejszej sprawie nakazuje więc stwierdzić, że pomimo występowania wskazanych w przepisie art. 21 § 1 pkt. 2 k.p.w. przesłanek tzw. obrony obowiązkowej w toku postępowania przed Sądem obwiniony został jej pozbawiony. Nie posiadał bowiem obrońcy ustanowionego z wyboru zaś jego wnioski o wyznaczenie obrońcy z urzędu nie zostały uwzględnione (k. 38-39). Wystąpiła zatem bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 104 § 1 pkt 6 k.p.w. nakazująca uchylene zaskarżonego wyroku.

Dostrzeżenie bezwzględnej przyczyny odwoławczej jest wystarczającym do wydania orzeczenia kasacyjnego, zaś odnoszenie w tym momencie się do zarzutów merytorycznych apelacji obwinionego oraz jego obrońcy byłoby przedwczesne (art. 436 k.p.k.).

W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy zweryfikuje zaistniałe wątpliwości co do poczytalności A. C., po czym prowadząc od nowa postępowanie dowodowe zadba o przestrzeganie prawa do obrony obwinionego.

Agata Wilczewska